

Puna modrih bradavica.
Zalud zure, zalud jure,
Drhtave ko slabe biljke
Liticama Kalmegdana,
I šuščaju pune straha
Kraj redova starih klupa,
Gde igraju deca šaha,
Gde igraju deca piljke,
Gde igraju deca mice.
Zalud lete golubovi,
Prepredeni pismošoše,
Dresirane rulje pasa
Koji njuše svako čoše,
Soko-plica, avioni,
Tenkovi i luftbaloni...
Sve je zalud, jer petliče
Uhvatiti niko neće.

(Odlomak iz poeme **PODVIZI
DRUŽINE „PET PETLIČA“**)

MOJ OTAC TRAMVAJ VOZI

Moj otac, kad tramvaj vozi,
Stoji na desnoj nozi,
A drugom nogom zvoni
Da se sa klizave šine
Neslušno dete skine;
On grči nogu i zvoni
Da psefo ne pogine;
On zvoni, zvoni i zvoni
Da se sa duge pruge
Umoran radnih skloni.

Ujutru, kad pođem u školu,
Ja prvi ugledam trolu,
Ja prvi ugledam gde stenje
Tramvaj koji se penje;
I kliknem: „Eno ga ide!“
Da drugovi moji vide
Za brezmom, u punom sjaju,
Mog oca na tramvaju.

Ali kad stignu smene
I otac kući krene
Ja znam da ga bole vene
Na tromoj, okoreloj nozi
Na kojoj tramvaj vozi.
Noću, kad tramvaji zamru,
I pomru sumorne misli,
Ne spava ofekla noga
Kuju su bolovi stisli.

Moj otac, kad tramvaj vozi,
Na bolesnoj stoji nozi,
Pa ipak on vozi i vozi...
Stotine ljudi dnevno
Putuje i noge odmara,
Stotine ljudi dnevno
Na ručak stigne brže,
Stotine ljudi dnevno
Novine mirno otvara,
Prstom na prozoru šara,
Smeje se i razgovara...

Moj otac vozi i vozi,
Stotine ljudi dnevno
On vozi, vozi i vozi
Na svojoj bolesnoj nozi.

(Odlomak iz poeme **PODVIZI
DRUŽINE „PET PETLIČA“**)

izbor iz kritike

PRAVO DETINJSTVO PROBIJA SE KROZ KAMENJE PRETNJI

Mama i tata se strašno brinu da od svog sina naprave ono što su oni. On mora da se uvuče u kalup, iz koga će da ispili naduven, razmažen i sulud tatin sin. Dete-pelcer, detekamata... Pravo detinjstvo, koje hoće da uguše, probija se kroz kamenje pretnji, teške šamare, grdnje, školske laži, psovke, bedu i bogatstvo.

Dušan Matić¹

PODIZANJE PALE ZASTAVE

... U takvom jednom trenutku kad je dečja pesma bila na putu da izgubi svaki umetnički ugled, i kadu se njome niko od ozbiljnih pisaca nije bavio, pesnik Aleksandar Vučo imao je hrabrosti da podigne njemu palu zastavu, da joj ulije nov dah, da joj osavremenim smisao...

UZLET DO DETINJSTVA

Vučova poema se ne „spušta“ na detinji nivo, ona se uzdiže do detinjstva. Mašta slavi svoj srećan čas, svet se organizuje prema pesnikovoj volji, prostraniji, lepši, osmišljeniji...

VRAĆANJE PRVOBITNOM REDU

Kompletan pesnik, Vučo je u svojim dečjim poemama usavršio umetnost do jednostavnosti. A znamo da je pre toga, s nadrealistima, bio doterao do krajnjih granica komplikovanosti. Reči, pojmove, jezik, sve je ispremetao, između, okrenuo naglavce. Iz tog nevidenog nereda on se, u dečjim pesmama, vratio nekom davnom, prepodrođenom, prvobitnom redu. Očišćene, rastrećene, lišene nebitnog, reči su, eto, iznova zasijale kao čisto zlato. Nižu se melodični, topli stihovi, i sa svih strana slivaju u svoja rimovana ušća...

Milovan Danojlić²

NAČELO ŽELJE

Vučova dečja poezija predstavlja jednu homogenu celinu sa njegovom poezijom „za odrasle“, koja mu je omogućila da shvati, da se dovoljno oslobodi od predrasuda moralističke i racionalističke cenzure da bi shvatio da su načelo poezije i načelo detinjstva u suštini isto, da je to načelo želje koje je u opreci sa represivnim ustrojstvom društvene današnjice.

Marko Ristić³

SAN U NADREALISTIČKOJ NADSTVARNOSTI

... Realnost sna ušla je ravnoopravno u realnosti nadrealističke nadstvarnosti... Govoriti to detinje nikom drugom do deci, bila je, i ostala, najrealnija stvarnost u nadstvarnosti koju je neimario nadrealizam...

LEPOTA, SLOBODE NEREDA I IGRIVOSTI

Pojava poezije Aleksandra Vuča šokira. U naglašenom preziru prema „lepom“ i „dopadljivom“ ona emituje oporost, koja će uvek biti indiferentna prema dopadanju, i usijava samosvojnu lepotu slobode, nereda i igrivosti.

Husein Tahmišić⁴

¹ Dušan Matić u predgovor Vučovoj knjizi „Podvizi družine Pet petliča“, Nadrealistička izdanja, Beograd, 1933.

² Milovan Danojlić: Dečje poeme Aleksandra Vuča, pogovor knjizi „San i java hrabrog Koče“, Prosveta, Beograd, 1963.

³ Marko Ristić: O modernoj dečjoj poeziji, povodom knjige „Podvizi družine Pet petliča“, Danas, Beograd, broj 3, 1. mart 1934.

⁴ Husein Tahmišić: Kočka je već bačena, u knjizi Ponovo osvojen grad, Svjetlost, Sarajevo, 1961.

RADIVOJ ŠAJTINAC

DOLAZAK

mene, ipak, sačekajte stražari
i nagovaraše me na brz povratak
a ja pred svojim jedinim gradom
zidom iza kog godinama stari
moje definjstvo

pribruh snagu da se ne okrenem,
da ne čujem pripitomljene oblake
u visokim ergelama
i da se sebi usprotivim
da se setim kakav nekad bejah

PRAVEDNE VODE

bile su to pravedne vode
vode koje su tekle u jednom pravcu
i koje su se sa svetlom nadmetale
i sa lađama

njihov pravedni tok imao je izvor
i bio je čist

te vode su nas nosile kroz kamen
kroz slučajne prizore
i bile su nam bliske kao ruke

bile su to pravedne vode
delile su prozirnost sa nama
i spajale nas svojim dubinama
a mi smo sili sebe, sili oružja,
bili njihove mutne grimase
njihovo dno netaknuto

SIN STANOJEV

ubeden bih, ja, sin Stanojev,
da oni znaše put svoj
i zato sam im luče dao,
zato sam ih oterao iz stabla orahova

kako se svaki od njih okrenuo
tako je orahovina stara
naklanjala zemlji i zlim crvima
a ja, sin Stanojev,
na vratima sam san snio
kako dolaze, kako stižu
da me lučama popeku
da me u stablo zauvek zatoče

kako se svaki od njih umarao
na tom meni ne dosanjanom putu
tako se orahovina iz vrata trzala
iz onog krutog rama kao ranjena ptica,
kao orao neosvećeni
a ja, sin Stanojev,
odoh za njima
da suzama ugasim luče njihove

i nigde ih ne stigoh
nigde ih za divno čudo ne beše
čak ni u mraku ne videh svetla njihova

a ne mogoh se više vratiti
ja, sin Stanojev,
sve beše kasno,
orah mi je dom progutao
vrag mi se u glavi ugnezdio
i tako, ni ja, sin Stanojev
ne saznah put njihov
svoj put

POVRATAK SOBI

cvet je procvao samo zbog uspomene
i vrata su se otvorila
samo zbog večnog poznanstva

u dubini su stone lampe
i porodične slike
moja ugrudvljena soba
zija na moj vid

sve je toliko puta ponovljeno
glas se srozao do muzike
do sirove koračnice
i ja neću da uđem
ja sam jedanput naseo na suzu
na navikli mir

i zato se okrećem, čini mi se, divno